

Tidsskrifter ophører på grund af systematisk manipulation

Bibliotekerne favoriseres på bekostning af danske tidsskrifter

Videnskabsministeren har september 2010 sagt god for en plan udtænkt i Styrelsen for Bibliotek og Medier. Formelt er hensigten at øge forskningens tilgængelighed, men vil modsat betyde omfattende tidsskriftdød og kvalitetsforringelse for abonnementsbaserede tidsskrifter. Hvordan kan planen nå så langt uden at konsekvenserne er nævnt eller undersøgt?

Politikere, embedsmænd og universitetsfolk føres bag lyset

Hvis politikere, Videnskabsministeriet eller andre institutioner skulle tro, at den normalt agtværdige Styrelsen for Bibliotek og Medier (efterfølgende styrelsen) forsøger at inddrage alle synspunkter i sin sagsbehandling af videnskabsformidling, er det et bedrag.

Den magtfulde styrelse under Kulturministeriet lægger i realiteten Videnskabsministeriets politik på området, og den er i korthed:

- skaffe flere penge til bibliotekssektoren
- svække tidsskriftudgivere

Vi danske tidsskrifter er blevet sagesløse ofre for den ensidige politik, som styrelsen har fået lov til at føre i mere end syv år. Ingen har interesseret sig for os, mens vi har kunnet se på, at bibliotekssektoren er blevet forgyldt. Ud over de faste bevillinger er der tilført mere end 350 mio. kr. til DEFF. Særlig bittert er, at store midler benyttes til ensidig lobby for styrelsens synspunkter.

På trods af resultatkontraktens ønske om en demokratisk debat, har styrelsen systematisk hindret tidsskrifterne i at komme til orde. Det er tilmed helt grotesk, at de danske pionerer for Open Access, som i virkelighedens verden har indført fri adgang til deres tidsskrifter, aldrig har fået anerkendelse, deres erfaringer er aldrig udnyttet - og tilmed undertrykkes deres mulighed for at ytre sig.

Danske tidsskriftsudgivere var internationalt i front for 10 år siden. Vi havde et stort internationalt forlag i Munksgaard, og en mængde små veldrevne udgivere. De etablerede det første Open Access tidsskrift i 1996 og det første dansksprogede i 2001.

I dag er det store forlag solgt til udlandet, og mere end 100 tidsskrifter er ophørte siden 2004. I 2011 ophører yderligere knap 10 %. Den førte politik i regeringens navn har været en bevidst destruktion af et vigtigt erhvervsområde. Med Open Access udvalgets forslag vil destruktionen blive total.

I det følgende bringes enkelte eksempler på de mange tiltag styrelsen har gjort for at undertrykke tidsskrifternes synspunkter, og derved i realiteten aktivt bidraget til at ødelægge tidsskrifternes eksistens og udviklingsmuligheder med katastrofale følger for samfundet og danske forskere.

EU's ønske om emne fordrejet

EU's Ministerråd besluttede i Bruxelles november 2007 at medlemsstaterne skal arbejde med "access to and dissemination of scientific information - publications and data - are crucial for the development of the European Research Area, and can help accelerate innovation" samt yderligere seks punkter, hvor Open Access ikke nævnes som et mål. Open Access nævnes først i et senere punkt og i sammenhæng med "economically viable circumstances, including delayed open access".

Bibliotekssektoren har herhjemme overtaget opgaven fra Videnskabsministeriet og sørget for at omformulere opgaven (og begrænser den derved) til udelukkende at handle om Open Access. Man kalder udvalget for "Open Access Udvalget" og ikke f.eks. "Udvalget for videnskabelig information". Samtidig kaldes dens rapport for "Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark". Herved har man manipuleret sin politik i centrum og videnskabsrådets centrale interesser væk.

EU's ønske om alle parthaveres deltagelse negligeret

EU's Ministerråd ønskede i sin beslutning november 2007 at alle parthavere skulle inddrages i udarbejdelsen af en politik. Udgivere er flere steder konkret nævnt i teksten.

Da bibliotekssektoren foreslog deltagere til udvalget, udelukkede man bevidst forlagsfolk. Derimod sørgede man for fire biblioteksansatte ud af udvalgets otte medlemmer heraf formanden. Videnskabsministeren har ikke angivet, at udvalgets skævhed skal ændres i det fortsatte arbejde.

Videnskabsministeriets ønske om at inddrage forlag negligeret
Videnskabsministeriet bad i kommissoriet for udvalget, at det skulle inddrage de europæiske forlagsorganisation i arbejdet. Dette blev ikke effektueret.

Videnskabsministeriets ønske om undersøgelse negligeret
Videnskabsministeriet bad i kommissoriet om at få de økonomiske konsekvenser undersøgt. Dette blev ikke effektueret.

EU's ønske om at undersøge 'den forsinkede' Open Access negligeret
Udvalget har i sin rapport ikke engang nævnt, at der findes en tredje model for Open Access – den forsinkede Open Access., hvad EU udtrykkelig ønskede. Dette blev ikke effektueret.

Udelukkelse af danske data fra rapport
I stedet for en alsidig undersøgelse af tidsskriftspublicering, bad styrelsen i 2008 australieren John Houghton om en rapport. Økonomen fra den anden side af jorden er kendt for ikke at inddrage virkelighedens erfaringer fra forlagsverdenen, hvorfor resultaterne i realiteten er et falsum. Foreningen af Danske Videnskabsredaktører tilbød derfor Styrelsen for Bibliotek og Medier at levere oplysninger om danske tidsskrifters økonomiske forhold. Dette blev afslået.

Tidsskriftsredaktørers synspunkter inddrages ikke
Styrelsen har afholdt mange møder, hvor Open Access er blevet diskuteret, men aldrig er repræsentanter fra danske tidsskrifter eller tidsskriftsforlag blevet inviteret. Ikke engang de danske pionerer inden for Open Access har fået lejlighed til at fortælle deres erfaringer.

Tidsskriftsredaktører udelukket fra åbne møder
Ved særlig vigtige møder med embedsmænd fra ministerier og universiteter har styrelsen lukket for tidsskriftsredaktørers mulighed for at deltage som menige deltagere og derved udelukket embedsmændene fra at få kendskab til vores synspunkter. Således har møderne på Marienlyst i styrelsens blad været annonceret åbne efter "først til mølle" princippet, men da redaktører meldte sig, blev de nægtet adgang med henvisning til, at møderne alligevel ikke var åbne.

Der tages ikke hensyn til massiv kritik af rapport
Dansk Industri, Danske Universiteter, DJØF, Videnskabernes Selskab og mange andre af landets vigtigste institutioner er stærkt kritiske. Trods de mange kritiske bemærkninger har videnskabsministeren meddelt, at hun vil tiltræde forslaget - og uden kommentarer. Se bilag.

Tidsskriftsudgivere manipuleres væk fra det fortsatte arbejde
Rapporten beder Forlæggerforeningen om at udarbejde plan for Open Access - vel vidende, at denne forenings medlemmer stort set ikke udgiver videnskabelige tidsskrifter, som pt. er i centrum. Man kan ikke forvente, at bogforlæggerne vil kæmpe for tidsskrifternes interesser. Til eksempel står forlaget Museum Tusulanum bag et Open Access arkiv model forfatterarkivering, som ingen abonnementsbaserede tidsskrifter ønsker.
Redaktørerne i Foreningen af Danske Videnskabsredaktører holdes derimod bevidst væk.

Notat Jørgen Burchardt 22/11 2010

Danske Videnskabs Redaktører

Danske Videnskabsredaktører

Pressemeddelelse

28-10-2010

Massiv kritik af regeringens Open Access politik

Dansk Industri, Danske Universiteter, DJØF, Videnskabernes Selskab og mange andre af landets vigtigste institutioner inden for udnyttelse af videnskab er stærkt kritiske over for det forslag til Open Access, som Styrelsen for Bibliotek og Medier har udarbejdet. På trods af de mange kritiske bemærkninger har videnskabsministeren meddelt, at hun vil tiltræde forslaget.

”Høringsrunden var kun proforma, idet Styrelsen for Bibliotek og Medier har fået sin politik igennem uden at Videnskabsministeriet reelt har forholdt sig til den kraftige kritik, ” siger Jørgen Burchardt, talsmand for Danske Videnskabsredaktører.

Kritikken har været hård. Mange har kritiseret, at rapporten helt mangler at redegøre for omkostningerne ved Open Access, og at der ikke bør tages nogen beslutninger, før dette er undersøgt. Gennemgående er også, at man finder udvalgets sammensætning af fortrinsvis biblioteksansatte for skæv, og at der har manglet forskere med erfaring i videnskabspublicering. Stort set alle udtrykker frygt for, at statens indgreb i et hidtil frit område vil kunne forringe kvaliteten af forskningspubliceringen.

”Kritikken kunne have været meget kraftigere, hvis rapporten havde fortalt om risikoen for store negative konsekvenser. Det ligner derfor manipulation, når Styrelsen for Bibliotek og Medier har udelukket folk med indsigt i tidsskriftsudgivelse fra at blive medlem af udvalget, ” konkluderer Jørgen Burchardt.

Kontaktperson

Danske Videnskabsredaktører's talsmand

Jørgen Burchardt

e-mail: jorgen.burchardt@mail.dk

tlf.: 62 62 36 17

Fakta om regeringens Open Access politik

Styrelsen for Bibliotek og Medier fik i 2009 Videnskabsministeriets godkendelse af, at et udvalg under styrelsen/DEFF udarbejdede et forslag til Open Access. Ministeriet udarbejdede et kommissorium, og i maj 2010 fremlagde DEFF rapporten ”Anbefalinger til implementering af Open Access i Danmark”.

Forslaget var i høring sommeren over, og medio september nævnte videnskabsministeren i et interview til en avis, at hun ville tiltræde udvalgets indstilling.

Uddrag af hørings svar

Dansk Industri:

”der kan være en forhøjet risiko for, at specialiserede videnskabelige tidsskrifter mister en betydelig del af deres omsætning, og dermed deres eksistensgrundlag...Det er derfor centralt, at Open Access modellen kan sikre den fortsatte eksistens af de kompetencer, der er opbygget på de videnskabelige tidsskrifters redaktioner.”

Danske Universiteter:

”Danske Universiteter finder det ... bekymrende, at rapporten ikke i tilstrækkeligt omfang redegør for de omkostninger, der vil være involveret i en øget brug af Open Access (og finansieringen af disse). Dette bør undersøges nærmere før der laves en national politik på området”.

DJØF:

”DJØF noterer sig, at størstedelen ... af problemstillinger blot er anført, men ikke søgt løst med rapporten... DJØF anbefaler, at disse også gøres til genstand for debat i form af høring eller lignende...en åben evaluering, der indbefatter alle interessenter – og i særdeleshed forskerne.”

”DJØF finder det afgørende, at forskernes adgang til de bedste publikationskanaler, og deres frie valg af disse, ikke underordnes hensynet til Open Access”.

DJØF ønsker at ”henlede opmærksomheden på vigtigheden af, at parallelpublicering ikke afstedkommer en ’andenrangpublicering’ i form af udgivelse af ikke fuldt ud færdigbearbejdede – dvs. ikke redaktionelt kvalitetssikrede og fagfællebedømte – publikationer.”

Syddansk Universitet:

”Der er ...tale om en meget stor omlægning, og det er uafklaret, hvem der skal betale for Open Access, idet rapporten ikke har forholdt sig til finansieringen, og det er som følge heraf svært at gå ind i rapportens konkrete anbefalinger. Omfanget af de administrative og tekniske omkostninger bør undersøges nærmere, inden endelig afgørelse træffes.”

”Det er ...utilstrækkeligt beskrevet, hvorledes vi sikrer videnskabelige tidsskrifter med deres kvalitetsstempling af videnskabelige arbejde – en opgave, som universiteterne ikke kan undvære”.

”En national Open Access-politik for forskning baeret på hel eller delvis offentlig finansiering hører ressortmæssigt hjemme i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling; det bør derfor være dette ministerium, der synligt som bærer af politikken, og skal DEFF indgå som aktør bør denne forankring kommunikeres utvetydeigt”.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab:

”der ofte ... ligger en væsentlig frivillig indsats fra forskerne og en professionel, ikke-offentlig finansieret proces bestående af peer-review, copy-editing, layout, publikationsform, markedsføring, mv., og at denne indsats er væsentlig for både kvalitet og relevant formidling.”

”Open Access må ikke indeholde momenter der forringer kvalitet eller fjerner fokus fra vigtige formidlingsaspekter”.

”Samlet er der behov for fortsat at styrke kvaliteten i forskningspublicering, og implementeringen af Open Access må ikke svække den proces”.

Akademikernes Centralorganisation:

”AC finder ...at der er behov for yderligere afdækning af nogle af de centrale problemstillinger knyttet til en sådan implementering, før der kan lægges op til politiske beslutninger”.

”det er afgørende, at den valgte implementeringsmodel harmonerer med og understøtter kvalitetssikringen af forskningen”... ”det [er] vigtigt, at de danske forskere fortsat kan publicere deres forskningsresultater i internationalt anerkendte tidsskrifter”.

”det [er] også AC’s opfattelse, at der endnu ikke er det nødvendige grundlag for at påbegynde det konkrete arbejde med fx en national Open Access-politik og implementeringen af den.”

”AC skal derfor anbefale, at næste skridt i processen frem mod en implementering af Open Access i Danmark bliver en analyse af de nævnte problemstillinger...i et sådant analysearbejde inddrages en bredere kreds af aktører fra forskningsverdenen end det var tilfældet i Open Access-udvalget”.

Dansk Magisterforening:

Det er ”efter DMs overbevisning helt essentielt... for videnssamfundet og for forskerne, at det materiale der kan findes i de åbne repositorier er kvalitetssikret både med henblik på forskningsresultater og faglig relevans. Der skal således stadig ske redaktionel kvalitetskontrol og peer-review og der bør udvikles klare politikker for at sikre dette”. ”Open Access strategien [kræver], at tidsskrifterne er villige til at acceptere ..parallel-publicering og der skal skabes incitament for at sikre dette”.

Dansk Forfatterforening:

”Vi ser ...med stor betænkelighed på, at det offentlige påtænker at indføre en ordning, der kan risikere at fjerne det økonomiske grundlag for offentliggørelsen af ny viden på dansk”.

Dansk Forlæggerforening:

”Problemet er ... at hverken Videnskabsministeriet, universiteterne eller forskningsbibliotekerne i øjeblikket har meldt sig til at påtage sig de nye udgifter fremkaldt af det manglende salg af de færdige Open Access-værker. Det er .. særdeles påtrængende, at der hurtigt udarbejdes en langsigtet strategi for løsningen af dette finansieringsproblem...Ellers risikerer man, at en række små og mellemstore akademiske forlag vil blive presset så hårdt, at de kan ende med at skulle lukke helt. Forlæggerforeningen ønsker at advare mod, at disse forlag ofres i en transitionsproces, hvor ingen offentlig instans påtager sig det økonomiske ansvar.”

”Man bør ikke glemme, at forlagsknowhow ikke kan opnås på nogen uddannelse betalt af det offentlige, men må læres ude i marken på de respektive forlag”.

”vi går ind for, at der skaffes statsmidler til, at de bedste videnskabelige publikationer fortsat kan forlagsudgives. ...Betaling for [forlagenes] værditilførelse må skaffes via statsmidler, når betalingen ikke længere kan opnås via salg”.

Dansk Medicinsk Selskab:

”Det er af stor betydning for forskningens kvalitet, at kun artikler, der har været igennem en peer review-proces bør være omfattet af en Open Access-aftale.” Man kunne frygte, ”at Open Access ville fokusere på tidsskrifter med lavere impact factor og måske direkte eller indirekte presse forskere til at publicere udelukkende i disse”. ”DMS [finder] det uheldigt, at Open Access-udvalgets medlemmer udelukkende synes at være rekrutteret fra biblioteksverdenen.”

Københavns Universitet:

”Vi tillægger det megen vægt, at de konkrete forslag til løsning af de økonomiske, ophavsretlige, infrastrukturelle m.v. problemer, der knytter sig til en Open Access-strategi og –implementering, bringes ud i en bred høring blandt alle interessenter”.

Det må ”for de forskningsproducerende institutioner se ud, som om en overgang til en OA-forretningsmodel i en meget lang overgangsperiode vil indebære stærkt forøgede publikationsudgifter for institutionen, og dermed reducere handlemulighederne på andre aktivitetsområder.”

”Vi forudsætter, at den officielle retorik omkring Danmarks implementering af Ministerrådets konklusioner vil være afstemt i forhold til dette ambitionsniveau; universiteterne og de andre forskningsinstitutioner vil ikke have mulighed for at stille en betydelig supplerende finansiering til rådighed.”

”Vi må anbefale, at de økonomiske, infrastrukturelle og ophavsretlige konsekvenser (både for forskerne, for universiteterne og for de danske forlag) ...gennemanalyseres, før den gøres til national politik.”

IT-Universitetet:

”Begrænsning af publiceringsmuligheder bør undgås. IT-Universitetet finder, at det er vitalt for kvaliteten af dansk forskning, at forskere ikke direkte eller indirekte forhindres i at publicere ad de bedst mulige kanaler”.

Rapporten behandler ”ikke i særlig grad, hvordan publicering af forskningsresultater realistisk skal finansieres i fremtiden. Mange tidsskrifter publiceres af non-profit videnskabelige organisationer, og selv Open Access-tidsskrifter har basale udgifter til redigering der skal dækkes. Det må forventes, at det danske samfund vil blive nødt til at etablere mekanismer til at støtte Open Access publicering for at sikre opretholdelse af et minimum af nationale videnskabelige tidsskrifter. Der kan derfor stilles alvorligt spørgsmålstegn ved om de estimerede udgifter i rapporten vil holde i praksis”.

Udgifterne til ”at oprette og vedligeholde et nationalt Open Access-repositorium finansieret af offentlige midler ...er urealistisk lave”.

Roskilde Universitet:

”det forekommer os indlysende, at arbejdet med Open Access ikke kan/skal ske med pisk, men snarere med gulerod”. ”Økonomiske og meriterende hensyn bør således under alle omstændigheder tages i betragtning og have primær prioritet.”

”RUC vil klart fraråde ...at Den Bibliometriske Forskningsdikator koordineres med en national OA-politik.”.

”vi er noget skeptiske ved anvendelsen af 1.3 mio. kr. til oplysning, debat og dialog ved hjælp af et medie- og kommunikationsbureau. Oplysning, debat og dialog bør i øvrigt primært på nuværende tidspunkt fokuseres til forskermiljøerne og ikke til den brede offentlighed.”

Region Nordjylland:

”Der er ... en betydelig risiko for, at implementeringen vil vanskeliggøre mulighederne for at udgive videnskabelige tidsskrifter i Danmark, fordi tidsskrifterne ikke kan tiltrække abonnenter gennem offentliggørelse af artikler, da disse stilles til rådighed på anden vis.

Det medfører en række risici, herunder for at peer review og anden redaktionel bearbejdelse af videnskabelige arbejder helt eller delvist forsvinder.”

”...udvalget bag rapporten primært har bestået af repræsentanter for biblioteksverdenen, mens der ikke har været repræsentanter for forskningsmiljøerne og de redaktionelle miljøer etc.”

Region Sjælland:

”Det er vigtigt, at der tages højde for ... ændringer af opgave/byrdefordelingen for at undgå, at den lettere adgang til forskningsresultater finansieres af forskningsressourcerne, så Open Access reelt fører til lettere adgang til mindre forskning”.

Region Syddanmark:

”Økonomiske og organisatoriske/bureaukratiske konsekvenser af forslaget er ikke tilstrækkeligt kortlagt”.

”Alle nye tiltag, også i forhold til Open Access, skal i størst muligt omfang tænkes sammen med eksisterende procedurer for at holde administrative byrder på et minimum”.

Foreningen af Danske Videnskabsjournalister:

Vi finder, ”at udvalget ikke har undersøgt de mulige konsekvenser af dets vidtgående forslag. Ved i realiteten at etablere en statslig forlagsudgivelse påfører det offentlige en unfair konkurrence over for kommercielle udgivere”.

Danmarks Meteorologisk Institut:

”De ressourcemæssige konsekvenser for de ikke-universitære forskningsbaserede institutioner som eksempelvis DMI ikke er udførligt beskrevet i rapporten”.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab:

”Vi vil ... gerne dele vores forskningsresultater frit, om end vi gerne vil beholde vores rettigheder hertil.”

Foreningen af Danske Videnskabsredaktører:

” udvalget mangler kompetence på centrale områder f.eks. omkring udgivelsesøkonomi, og at dets forslag derfor uforvarende kan have den alvorlige negative konsekvens, at størsteparten af Danmarks videnskabelige tidsskrifter vil forsvinde.”

” Danske forskere vil ... få deres forhold forringet, idet de vil blive dårligere stillet i den internationale konkurrence, hvis de kun råder over 2. klasses manuskripter, som forslaget lægger op til.”